

Journal of Recreation and Tourism Research

Journal home page: www.jrtr.org

ISSN:2148-5321

DOI:10.31771/jrtr.2018.6

TURİZM FAKÜLTELERİNE YERLEŞEN ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTE SINAVLARINDAKİ BAŞARI DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ¹

Yasin KELEŞ^a

^a Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Dr. Öğr. Üy., Samsun, Türkiye (yasin.keles@omu.edu.tr)

ARTICLE HISTORY

Received:
31.10.2018

Accepted:
03.12.2018

Anahtar Kelimeler:

Turizm
Turizm eğitimi
Turizm fakülteleri

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, turizm fakültelerine yerleşen öğrencilerin üniversite sınavındaki başarı durumlarını irdelemektir. YÖK Atlas 2017 yılı istatistikleri, doküman analizi tekniği ile incelenmiş ve veriler elde edilmiştir. Buna göre üniversite sınav sonuçları doğrultusunda turizm fakültelerine yerleşen öğrencilerin sözel alanlarda sayısal alanlara nazaran daha başarılı oldukları değerlendirilmiştir. Turizm rehberliği bölümüne yerleşen öğrencilerin dil başarılarının ise turist rehberliği çalışma belgesi almak için gereken başarının neredeyse yarısı kadar olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda yerleşmede esas alınan puan türleri ile bölümlerin amaçları arasındaki ilişkiler yorumlanmıştır; turizm fakültelerine yerleşen öğrencilerin hazırbulunmuşlukları üzerinde durulmuştur. Araştırma sonuçları doğrultusunda lisans düzeyinde turizm eğitiminin geleceğine yönelik sorunlar tartışılmıştır.

ABSTRACT

Keywords:

Tourism
Tourism education
Tourism faculties

The purpose of this research is to examine the success levels of the students who registered at tourism faculties. The statistics of YÖK (Council of Higher Education) Atlas 2017 were analyzed by document analysis technique and data were obtained. Accordingly, in line with university exam results it was evaluated that students who registered at tourism faculties were more successful in verbal areas than in numeral fields. It was determined that the language achievement of the students who registered at tourism guidance department was almost half of the success required to obtain a tourist guidance certificate. Based on the data obtained, the relationships between the types of scores taken into consideration and the purposes of the departments were interpreted; the readiness of the students who registered at tourism faculties was emphasized. According to the results of the study, the problems related to the future of tourism education were discussed at the undergraduate level.

***Sorumlu Yazar:** Yasin KELEŞ

E posta: yasin.keles@omu.edu.tr

¹ Bu çalışma 17-21 Ekim 2018 tarihlerinde düzenlenen 19. Ulusal Turizm Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Dünyada her geçen yıl büyümeye devam eden turizm sektörü, turistik arz unsurları güçlü olan ülke ekonomileri için önemli bir yer teşkil etmektedir. Turistik ürünlerin tüketiciye sunulmasında niteliği etkileyen en önemli faktör ise sahip olunan insan kaynaklarının niteliğidir. Turizmde hizmet kalitesinin belirleyicisi olan, ziyaretçilerin tatmininde ve tekrar ziyaret etmesinde önemli unsur olarak kabul edilen insan faktörü (Baum vd. 1997), üzerinde fazlaca çalışılan bir konu özelliği taşımaktadır. Nitelikli insan kaynağı turizm eğitimi ile birlikte anılmakta ve turizm eğitimi konusu ülke politikalarında yer bulmaktadır. Turizm eğitimi alan öğrencilere hem verilen eğitimin niteliği hem de sunulan kariyer olanakları iyi olduğunda, turizm sektöründeki personel devir hızında düşme; profesyonellikte ve verimlilikte ve böylelikle sektörün saygınlığında bir yükselme olacaktır (Cooper, Shepherd ve Westlake, 1996 s.199-200). Bu noktada turizmden beklenen katkıların sağlanmasındaki başat faktörlerin turizm eğitimi alanlara sunulan kariyer olanakları ile eğitimin niteliği olduğunu ifade etmek mümkündür.

Türkiye Cumhuriyeti tarihinde geçmişi Reşit Saffet Atabinen'in çabalarına kadar (Altıntaş ve Şahin, 2007) tarihlenebilen turizm eğitimi yaygın ve örgün olarak yürütülmektedir. Örgün turizm eğitimi ortaöğretimden doktora kadar sürdürülmektedir. Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen okulları ile başlayan lisans düzeyinde turizm eğitimi, 2009 yılından itibaren yaygın bir biçimde turizm fakültesi olarak örgütlenmektedir. Turizm fakülteleri; turizm işletmeciliği, turizm rehberliği (bazı fakültelerde seyahat işletmeciliği ve turizm rehberliği), gastronomi ve mutfak sanatları ile rekreasyon yönetimi bölümlerinden oluşmaktadır.

Turizm fakültesi şeklinde örgütlenme ile birlikte birçok ilde turizm fakültesi kurulmuş ve kontenjanları yıllar içinde artmıştır. Kontenjan fazlalığı, turizm fakültelerinin özellikle tercih edilmesinin önünü kesmiş ve turizm fakülteleri diğer fakülteleri kazanamayan öğrencilerin alternatifleri haline gelmeye başlamıştır. Bunun yanında turizm fakülteleri, yerleşen öğrencilerin okula başlar başlamaz alternatif aradıkları fakültelere dönüşmeye başlamıştır. Bu durum köklü bir geçmişi olmayan turizm fakültelerinin saygınlık kaybetmesine sebep olmaktadır. Diğer taraftan birçok araştırmada, turizm eğitimin ve turizm sektörünün sorunlarının yanında, turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm sektöründe çalışmalarına yönelik tutumlarına yönelik sorunlar üzerinde durulmuş olup (Baron ve Maxwell, 1993; Getz, 1994; Keleş, 2017; Kozak ve Kızıllırmak, 2001; Pavesic ve Brymer, 1990) söz konusu sorunlar devam etmektedir. Yıllar içinde sorunların çözülmemesinin yanında fakülte sayısının ve kontenjanların artışı yeni sorunlar oluşturacak niteliğe bürünmeye başlamıştır.

Bu araştırmanın amacı turizm fakültelerine yerleşen öğrencilerin sınavlara ilişkin başarılarını irdelemektir. Ortaya çıkan sonuç doğrultusunda turizm eğitiminin geleceğine yönelik çözülmesi gereken sorunlar ve yapılması gerekenler tartışmaya açılmıştır. Öncelikle turizm fakültelerinin öğrenci kabul etme yöntemleri ile ilgili bilgi vermek ve bu konudaki çelişkiler hakkında değerlendirmelerde bulunmak faydalı olacaktır.

Turizm Fakültelerinin Öğrenci Kabul Yöntemleri

Türkiye'de üniversite giriş sınavları 2018 yılından itibaren "tekrar" değişmiştir. Bir önceki yılda (2017) YGS (Yükseköğretime Geçiş Sınavı) ve LYS (Lisans Yerleştirme Sınavı) olmak üzere iki sınava giren öğrenciler, 2018 yılında adı YKS (Yükseköğretim Kurumları Sınavı) olan TYT (Temel Yeterlilik Testi) ve AYT (Alan Yeterlilik Testi) olmak üzere yine iki sınava katılmışlardır. Sınav yöntemi değişse de turizm fakültelerine yerleşmek için yapılması gereken soru türlerinde belirgin farklılık olmamış; yerleşme puan türü de değişmemiştir. Bu bakımdan bu araştırmada sınavın adından ziyade, öğrencilerin puan türlerinin hesaplanmasında esas olan derslere/alanlara ilişkin başarılarına odaklanılmıştır.

Turizm fakültelerine 2017 yılında yerleşen öğrenciler, YGS'ye girip barajı geçmiş; ardından LYS'de belli alanlardan soruları cevaplayarak aldıkları puanlar doğrultusunda yerleştirilmiştir. Turizm fakültelerindeki bölümlere farklı sınav türlerinden öğrenci kabul edilmektedir. Turizm işletmeciliği bölümü eşit ağırlık puanı (TM-1), turizm rehberliği bölümü dil puanı (LYS-5 Dil), gastronomi ve mutfak sanatları bölümü ile rekreasyon yönetimi bölümü ise sözel (TS-2) puanla öğrenci kabul etmiştir. Söz konusu puan türlerinde cevap verilmesi gereken alanlara ve bu alanların ağırlıklarına Tablo 1'de yer verilmiştir:

Tablo1. Bölümlere göre sınavların puan hesaplamadaki ağırlıkları

	Turizm İşletmeciliği	Turizm Rehberliği	Gastronomi Mutf. San.	ve Rekreasyon Yönetimi
	%	%	%	%
YGS Türkçe	14	15	18	18
YGS Mat	16	6	6	6
YGS Sosyal	5	9	11	11
YGS Fen	5	5	5	5
YGS TOPLAMI	40	35	40	40
LYS 1 Mat/Geometri	33	-	-	-
LYS 3 Türk Dili ve Ed.	20	-	25	25
LYS 3 Coğrafya	7	-	5	5
LYS 4 Coğrafya	-	-	5	5
LYS 4 Tarih	-	-	15	15
LYS 5 Felsefe Gr./Din	-	-	10	10
LYS 5 Dil	-	65	-	-
LYS TOPLAMI	60	65	60	60
GENEL TOPLAM	100	100	100	100

Kaynak: ÖSYM, 2017

Tablo 1’de görüldüğü gibi, turizm fakültelerindeki bütün bölümlere yerleşecek öğrencilerin puan hesaplamalarında fen bilimleri alanının %5 ağırlığı bulunmaktadır. Turizm işletmeciliği bölümü için öğrenciler Türkçe, matematik, fen ve sosyal bilimler sorularından oluşan YGS’nin yanında, LYS’de matematik/geometri, Türk Dili ve Edebiyatı ile Coğrafyadan oluşan soruları cevaplamak durumundadırlar. Buna göre turizm işletmeciliği bölümünün puanları;

- %34 Türkçe/Edebiyat (%14 YGS+%20 LYS),
- %49 Matematik/Geometri (%16 YGS+%33 LYS) ve
- %12 Sosyal (%5 YGS+%7 LYS Coğrafya) alanlarından oluşmaktadır. Toplam dikkate alındığında, turizm işletmeciliğine yerleşen öğrencilerinin %54 oranında sayısal ağırlıklı soru cevaplama beklenmektedir.

Rekreasyon yönetimi ile gastronomi ve mutfak sanatları bölümleri için YGS’nin yanında LYS’de, Türk Dili ve Edebiyatı, coğrafya, tarih ve felsefe/din kültürü grubu alanında başarı beklenmektedir. Buna göre, %5 fen bilimleri ile %6 matematik oranına ek olarak;

- %43 Türkçe/Edebiyat (%18 YGS+%25 LYS),
- %46 Sosyal (%11 YGS+%35 LYS) toplamda %89 oranında sözel sorular etki etmektedir.

Turizm rehberliği bölümünde ise başarı puanı, LYS’deki %65 dil puanı ağırlığının haricinde, YGS’den alınan %24 sözel (%15 Türkçe+ %9 Sosyal) ve %11 sayısal (%6 Matematik+ %5 Fen) ağırlıklı ile hesaplanmaktadır. Turizm fakültelerine yerleşmek için gerekli puan türleri incelendiğinde yalnızca turizm işletmeciliği bölümünde sayısal ağırlıklı başarı arandığı görülebilir.

Turizm fakültelerinin web sayfalarında yer alan bölümlerin amaçları ve öğrenme kazanımları incelendiğinde, somut ifadelerle karşılaşmak zordur ve birçok fakültedeki amaçlar birbirinden farklılık göstermektedir. Bu durumun en büyük sebebinin diploma ile öğrencilere herhangi bir unvan verilememesinden kaynaklandığı söylenebilir. Bölümlerin amaçları incelendiğinde, genel olarak, turizm işletmeciliği ve rekreasyon yönetimi

bölümlerinde yönetici,turizm rehberliği bölümünde turist rehberliği meslek eğitimi verildiğini;gastronomi ve mutfak sanatları bölümünde ise öğrencilerin hem yönetici özellikleri hem de mutfak bilgisi ile donatıldığını “çözümlenmek” mümkündür. Buna karşın bölümlerin öğrenci yerleştirmeye yönelik puan ağırlıkları dikkate alındığında, yönetici yetiştirme amacıyla olan turizm işletmeciliği bölümünde sayısal puanlar ağırlıklı iken,aynı amaca sahip rekreasyon yönetimi ile gastronomi ve mutfak sanatları bölümlerinde ise sözel puanda başarı aranması garip bir durum oluşturmaktadır.Yöneticilerde aranan en önemli becerilerin analitik düşünme/kavramsal beceri olduğu dikkate alındığında, matematik ve temel bilimler hakkında yeterli donanımı olmayan bireylerin zorlanabileceğini değerlendirmek yerinde olacaktır. Aynı zamanda yöneticiliğin yanında mutfak bilgisi yer alan gastronomi ve mutfak sanatları bölümünde verilen derslerde, mutfak ve gıda konularında beceri elde edilmesi gereken ve temel bilimler (matematik ve fen) altyapısı gerektiren dersler bulunmaktadır. Bu durum ise gastronomi ve mutfak sanatları bölümünün öğrenci yerleştirme puan türünün sözel olmasını tartışmalı hale getirmektedir.Sonuçta, öğrencilerin hazırbulunuşlukları ile ilgili sorun ortaya çıkmaktadır. Hazırbulunuşluk, bir öğrenme etkinliğine başlanmadan önce, bireyin sahip olması gereken ön yeterliklerinin o anda ulaştığı düzeyi ifade etmektedir (Çelenk, 2003, s.76).

Daha önceki araştırmalarda, turizm sektöründeki işlerin birçok toplumda saygınlığının düşük olarak görüldüğüne (Boella, 2000) ve turizm bölümlerini tercih eden öğrencilerin bilinçsiz ve istemeden tercih yaptıklarına (Baltacı vd.,2012; Keleş, 2017); bunun yanında seçtikleri alanların/mesleklerin kişiliklerine ne kadar uygun olduğuna (Keleş ve Çakır Keleş, 2017) yönelik sorunlar tespit edildiği görülmektedir. Bu sorunlara ek olarak kontenjan artışı da eklendiğinde, turizm fakültelerinin, ilgili alanlarda eğitim almak için hazırbulunuşlukları yetersiz olan ve istedikleri bölümü kazanmayan, başka bir ifadeyle,boş kalmamak adına tercih yapan öğrenciler tarafından tercih edilir hale gelmeye başladığı ifade etmek yanlış olmayacaktır.ÖSYM tarafından yapılan sınavlarda turizm fakültelerine yerleşen öğrencilerin başarı durumlarını irdelemek,verilen eğitiminin niteliğine ilişkin sorunlardan ziyade eğitime hazırbulunuşluklarını tartışmaya açmaktadır. Bu açıdan bu araştırma, turizm eğitiminin geleceğine yönelik sorunların doğru tespit edilmesi ve turizm eğitimine yönelik yapılan çalışmalara farklı bir bakış açısı ile yaklaşılması açısından önem taşımaktadır.

YÖNTEM

Bu araştırma nitel bir araştırma olup veriler doküman analizi ile elde edilmiştir. Araştırmada, doküman olarak Yükseköğretim Program Atlası (YÖK Atlas) incelenmiştir. YÖK Atlas’da2017 yılında turizm fakültelerine yerleşen öğrencilerin (ek yerleştirmeler hariç tutulmuştur) YGS ve LYS netlerinin ortalaması hesaplanmış; yerleşen öğrenci başına sınav/alan netleri ortaya çıkartılmıştır. Bunun yanında turizm fakültelerindeki bölümlerin kontenjanları ve yerleşen öğrenci sayıları dikkate alınarak doluluk oranları hesaplanmıştır. Verilerin oluşturulmasında şu adımlar izlenmiştir:

- a. Araştırma evreni, YÖK Program Atlasının YÖK Lisans Atlası kısmından turizm fakültelerinde yer alan bölümler seçilerek oluşturulmuştur.
- b. Her bölüme yerleşen öğrenci sayısı ile ortalama net çarpılmış; her bir bölümdeki toplam netler hesaplanmıştır.
- c. Hesaplanan toplam netler yerleşen toplam öğrenci sayısına bölünerek öğrenci başına düşen net ve toplam soru içindeki net yüzdeleri hesaplanmıştır.
- d. Derlenen bütün veriler, ilgili sınav alanlarına göre Türkiye net ortalamaları da eklenerek tablolaştırılmış; yorumlama ve karşılaştırmaya hazır hale getirilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın yöntem kısmında belirtildiği şekliyle bölümlere göre öğrenci başına düşen netler, öncelikle YGS; ardından LYS ortalamalarını da kapsayacak şekilde tablo haline getirilmiştir. Son olarak kontenjan ve yerleşme istatistikleri değerlendirilmiştir. Tablo 2’de 2017’de turizm fakültelerine yerleşen öğrencilerin yerleşme puanlarının %40’ını (turizm rehberliği bölümünde %35) oluşturan YGS istatistiklerine yer verilmiştir:

Tablo 2. Bölümlere göre 2017 YGS istatistikleri

Sınav türü	Soru Sayısı	Bölüm	Netler ve Ortalamaları					
			Birinci Öğretim		İkinci Öğretim		Genel	
			Ort.	%	Ort.	%	Ort.	%
YGS Türkçe	40	Turizm İşletmeciliği	22,9	57,4	20,9	52,3	22,6	56,6
		Turizm Rehberliği	24,5	61,3	23,2	58,0	24,3	60,7
		Gastronomi ve Mutfak Sanatları	28,9	72,2	25,3	63,3	28,3	70,7
		Rekreasyon Yönetimi	22,1	55,2	20,7	51,8	21,8	54,4
		Türkiye					17,3	43,3
YGS Sosyal	40	Turizm İşletmeciliği	15,4	38,5	16,1	40,2	15,5	38,7
		Turizm Rehberliği	17,4	43,5	16,6	41,6	17,2	43,1
		Gastronomi ve Mutfak Sanatları	24,2	60,4	21,4	53,5	23,7	59,2
		Rekreasyon Yönetimi	20,0	50,0	18,0	45,0	19,5	48,8
		Türkiye					12,6	31,5
YGS Mat	40	Turizm İşletmeciliği	4,9	12,3	6,1	15,1	5,1	12,8
		Turizm Rehberliği	2,5	6,1	1,8	4,5	2,3	5,8
		Gastronomi Mutfak Sanatları	5,5	13,7	3,3	8,2	5,1	12,8
		Rekreasyon Yönetimi	1,8	4,6	1,3	3,3	1,7	4,3
		Türkiye					5,1	12,8
YGS Fen	40	Turizm İşletmeciliği	2,2	5,4	2,1	5,2	2,2	5,4
		Turizm Rehberliği	2,3	5,7	1,9	4,8	2,2	5,5
		Gastronomi ve Mutfak Sanatları	2,3	5,9	2,3	5,7	2,3	5,8
		Rekreasyon Yönetimi	1,5	3,8	1,2	3,0	1,5	3,6
		Türkiye					4,6	11,5

Tablo 2’de de görüldüğü gibi 2017 YGS’de Türkiye’deki Türkçe net ortalaması 17,3’tür. YGS Türkçe verilerine göre turizm fakültelerine yerleşen öğrencilerin ortalamaları Türkiye ortalamasının üzerindedir. Gastronomi ve mutfak sanatları bölümüne yerleşen öğrenciler en yüksek net ortalamasına sahip olup (ort: 28,3) YGS Türkçe sorularından %70,7 oranında net çıkarmışlardır. En düşük ortalama ise rekreasyon yönetimi (ort: 21,8) ile turizm işletmeciliği (ort: 22,6) bölümlerine yerleşen öğrencilere aittir. Bunun yanında, ikinci öğretim programlarına yerleşen öğrencilerin netlerinin düştüğü ve Türkiye ortalamasına yaklaştığı görülmektedir.

YGS Sosyal alanına ilişkin veriler incelendiğinde, YGS Türkçe ile benzer bulgular göze çarpmaktadır. En yüksek ortalama gastronomi ve mutfak sanatları bölümüne yerleşen öğrencilere ait olup (ort: 21,8) neredeyse Türkiye ortalamasının (ort: 12,6) iki katına ulaşmıştır. Bu bölümün öğrencileri toplam soruların %59’2’si oranında net çıkarmışlardır. Yine en düşük ortalama Turizm İşletmeciliği (ort: 15,5) ve Turizm Rehberliği (ort: 17,2) bölümlerine yerleşen öğrencilere ait olsa da Türkiye ortalamasının üzerindedir.

YGS Matematik alanı verileri, Türkçe ve sosyal sınavlarına göre olumsuzdur. Bu sınavda en fazla net turizm işletmeciliği ve gastronomi ve mutfak sanatları bölümlerine yerleşen öğrenciler tarafından yapılmış olup Türkiye ortalaması (ort: 5,1) ile aynıdır. Bu ortalama, sorulan soruların yalnızca %12,8’si oranında nete ulaşıldığını

göstermektedir. Rekreasyon yönetimi (ort:1,7) ve turizm rehberliği (ort:2,3) bölümüne yerleşenlerin netleri ise oldukça düşüktür.

YGS Fen sınavı, turizm fakültelerine yerleşen öğrencilerin en başarısız olduğu sınav durumundadır. Türkiye ortalaması 4,6 net olup turizm işletmeciliği ve turizm rehberliği öğrencileri 2,2 net ile, gastronomi ve mutfak sanatları öğrencileri 2,3 net ile, rekreasyon yönetimi öğrencileri ise 1,5 net ile yerleşmiştir. Matematik ile fen bilimleri alanlarındaki düşük başarı, turizm işletmeciliği dışındaki bölümlere yerleşmede esas alınan puan türüne düşük katkısı olmasından da kaynaklanabilir. Tablo 3'te öğrencilerin yerleşme puanlarının %60'ını oluşturan LYS istatistiklerine yer verilmiştir:

Tablo 3. Bölümlere göre 2017 LYS istatistikleri

<i>Sınav Türü</i>		<i>Netler ve Ortalamaları</i>					
<i>/</i>	<i>Bölüm</i>	<i>Birinci Öğretim</i>		<i>İkinci Öğretim</i>		<i>Genel</i>	
		<i>Ort.</i>	<i>%</i>	<i>Ort.</i>	<i>%</i>	<i>Ort.</i>	<i>%</i>
Lys 1 Mat	<i>Turizm İşletmeciliği</i>	7,2	9,00	5,8	7,3	7,0	8,7
80	<i>Türkiye</i>					15,6	19,5
	<i>Turizm İşletmeciliği</i>	21,0	37,5	18,6	33,1	20,6	36,8
Lys 3 Türkçe	<i>Gastronomi ve Mutfak Sanatları</i>	35,0	62,6	29,8	53,3	34,1	61,0
56	<i>Rekreasyon Yönetimi</i>	23,5	42,0	18,2	32,5	22,3	39,7
	<i>Türkiye</i>					21,8	38,9
	<i>Turizm İşletmeciliği</i>	9,7	40,3	9,3	38,9	9,6	40,1
Lys 3 Coğrafya	<i>Gastronomi ve Mutfak Sanatları</i>	13,1	54,6	11,3	47,3	12,8	53,5
24	<i>Rekreasyon Yönetimi</i>	10,1	42,1	9,4	39,2	9,9	41,4
	<i>Türkiye</i>					9,3	38,8
	<i>Gastronomi ve Mutfak Sanatları</i>	28,7	65,3	25,2	57,2	28,1	63,9
Lys 4 Tarih	<i>Rekreasyon Yön.</i>	22,3	50,6	19,0	43,2	21,5	48,8
44	<i>Türkiye</i>					17,7	40,2
	<i>Gastronomi ve Mutfak Sanatları</i>	8,4	59,8	7,2	51,4	8,2	58,4
Lys 4 Coğrafya	<i>Rekreasyon Yönetimi</i>	6,3	44,8	5,5	39,3	6,1	43,5
14	<i>Türkiye</i>					5,19	37,1
	<i>Gastronomi ve Mutfak Sanatları</i>	17,6	55,1	16,0	50,1	17,4	54,3
Lys 4 Felsefe	<i>Rekreasyon Yönetimi</i>	13,9	43,4	12,6	39,4	13,6	42,5
32	<i>Türkiye</i>					11,9	37,2
Lys 5 Dil	<i>Turizm Rehberliği</i>	31,7	39,6	21,7	27,1	29,7	37,1
80	<i>Türkiye</i>					22,7	28,4

Tablo 3'te görüldüğü üzere, LYS 1 Matematik sınavındaki 80 soruda Türkiye net ortalaması 15,6 olup Turizm İşletmeciliği ise 7,0'dır. Buna göre turizm işletmeciliği bölümüne yerleşen öğrenciler matematik başarısında Türkiye ortalamasının oldukça altında kaldığı ve toplam sorulardan yalnızca %8,7 oranında net çıkardıkları anlaşılmaktadır.

LYS 3 Türkçe sınavında 56 soruda Türkiye ortalaması 21,8 olup turizm işletmeciliği 20,6 net ile ortalamanın altında kalmıştır. Gastronomi ve mutfak sanatları 34,1 ve Rekreasyon yönetimi 22,3 ile ortalamanın üzerindedir.

LYS 4 coğrafya sınavında 24 soruda Türkiye ortalaması 9,3'tür. Turizm işletmeciliği 9,6, gastronomi ve mutfak sanatları 12,8 ve Rekreasyon yönetimi 9,9 ile ortalamanın üzerindedir. LYS 4 tarih sınavında 56 soruda Türkiye ortalaması 17,7 olup bu sınavı cevaplayan gastronomi ve mutfak sanatları 28,1 ve Rekreasyon yönetimi 21,5 ile ortalamanın üzerindedir. Yine aynı bölümler, 32 soruluk LYS 4 felsefe grubu sınavını yanıtlamış olup Türkiye ortalamasının (11,9) üzerine çıkmışlardır (Gastronomi ve mutfak sanatları 17,4 ve Rekreasyon yönetimi 13,6).

Turizm rehberliği bölümüne yerleşen öğrenciler, LYS'de yalnızca LYS 5 Dil sınavını cevaplamıştır. Turizm rehberliği bölümü ortalaması 80 soruda 29,7 olup Türkiye ortalamasının (22,7) üzerindedir.

Her iki sınavda yapılan net sayıları genel olarak değerlendirildiğinde, turizm fakültelerine yerleşen öğrencilerin matematik bilgilerinin zayıf olduğunu, fen alanındaki sorulara neredeyse cevap veremediklerini ifade etmek mümkündür. Turizm işletmeciliği bölümüne öğrenci yerleştirmede %54 oranında sayısal başarı aranmasına karşın ortaya çıkan bu tablo önemli bir sorun oluşturmaktadır. Hatta bu durumda dahi bölümün kontenjanları boş kalmaktadır. Tablo 4'te turizm fakültelerinin 2017 yılındaki kontenjan ve yerleşme istatistiklerine yer verilmiştir:

Tablo 4. Turizm fakültelerinin kontenjan ve yerleşme istatistikleri (2017)

Bölüm	Kontenjan sayısı			Yerleşen öğrenci sayısı			Yerleşme Oranı %		
	I.Öğr.	II.Öğr.	Toplam	I.Öğr.	II.Öğr.	Toplam	I.Öğr.	II.Öğr.	Toplam
Turizm İşletmeciliği	2.257	1.204	3.561	1.428	271	1.699	63,3	22,5	47,7
Turizm Rehberliği	864	212	1.076	864	212	1.076	100	100	100
Gastronomi ve Mutfak Sanatları	766	160	926	766	160	926	100	100	100
Rekreasyon Yön.	200	62	262	200	62	262	100	100	100

Ek yerleştirme sonuçları dâhil edilmeksizin oluşturulan yerleşme istatistiklerine Tablo 4'te yer verilmiştir. Buna göre, 2017 yılında turizm fakültelerinde turizm işletmeciliği kontenjanları dışında bütün bölümlerin kontenjan doluluk oranları %100'dür. Turizm işletmeciliği bölümlerinin birinci öğretim kontenjanları %63, ikinci öğretim kontenjanları %22,5, toplamda ise %47,7 doluluğa ulaşmış olup yarıdan fazla kontenjana yerleşen olmamıştır. Kontenjanlar açısından bakıldığında sorun yalnızca turizm işletmeciliği bölümündedir. Bunun yanında diğer alanlardaki kontenjanlar dolsa da öğrencilerin yaptığı netlerin oranlı turizm fakültelerinde eğitim almaya hazır bulunmuşluk düzeyleri açısından değerlendirildiğinde tartışmalı bir durum ortaya çıkmaktadır.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Turizm fakültelerine yerleşen öğrencilerin giriş sınavına göre akademik başarı durumlarının incelendiği bu araştırmada, üniversite sınavları verilerinden elde edilen sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

- Sayısal ağırlıklı puan hesaplaması olan turizm işletmeciliği bölümü başta olmak üzere, turizm fakültelerine yerleşen öğrencilerin sayısal başarıları oldukça düşüktür.
- Sözel ağırlıklı puan hesaplaması olan gastronomi ve mutfak sanatları bölümüne yerleşen öğrencilerin sınav başarıları yüksek, rekreasyon yönetimine yerleşenlerin ise ortalama düzeydedir.
- Sınavda tercih barajını geçen öğrenciler rahatlıkla turizm işletmeciliği bölümüne yerleşebilmektedir. Rekreasyon yönetimi ile turizm rehberliği bölümlerine ise kendi puan türlerinde ortalamanın biraz üzerinde olan öğrenciler yerleşmektedir.

Araştırmada öğrencilerin başarı durumları değerlendirilirken Türkiye ortalaması kıstas alınsa da söz konusu oranların oldukça düşük olduğunu ifade etmek mümkündür. Ovsenik (2013, s.108), turizm eğitim programlarının eleştirel düşünme, problem çözme, araştırma ve iyi iletişim becerilerini geliştirmesi gerektiğini; bu becerilerin de

gelecek yıllarda turizm endüstrisi tarafından beklenen ve ihtiyaç duyulan beceriler olduğunu ifade etmiştir. Özellikle lisans düzeyinde eğitim almaya hazır olup Türkçe ve matematik alanlarında düşük netlere sahip olan öğrencilerin üst düzey yönetici olarak yetiştirildiği (Tüylüoğlu, 2003, s.25) kabul edilen bölümlere yerleşmesi, söz konusu becerilerin edinilmesini zorlaştıracaktır. Hatta daha önce de ifade edildiği üzere benzer amaçlarla eğitim verilen bölümlerin puan türlerinin farklı olması da tartışmalıdır.

Turizm rehberliği bölümüne yerleşen öğrencilerin dil sınavındaki başarısı %37 civarındadır. Ancak turizm rehberliği bölümünden mezun olan öğrencilerin rehberlik çalışma belgesi alabilmeleri için yabancı dil sınavından en az 75 puan alması beklenmekte; bu da %75 başarıya tekabül etmektedir. Bununla birlikte turizm rehberliği bölümünde yabancı dil becerisini geliştirmeye yönelik eğitim ağırlıklı olmadığı bilinmektedir. Bu durum, turizm rehberliği eğitimi alıp dil sorunu olan; dolayısıyla rehberlik çalışma belgesi alamayacak öğrencilerin mezun olmasına yol açacaktır. İstihdama yansımayan mezunların durumu ise ilerleyen dönemlerde bu bölümün kontenjanlarının da tıpkı turizm işletmeciliği bölümünde olduğu gibi boş kalmasına yol açabilecektir.

Gastronomi ve mutfak sanatları ile rekreasyon yönetimi bölümüne yerleşme puan türü sözel olduğundan, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri tartışmalıdır. Mevcut duruma göre turizm fakültelerinin en başarıları grubunu oluşturan gastronomi ve mutfak sanatları bölümü öğrencileri olsa da bölümün çıktıkları ile eşleşmesinde sorunlar bulunmaktadır. Aynı zamanda her iki bölümden mezun olan öğrencilerin istihdam edilme düzeyleri belirgin değildir.

Turizm fakültelerindeki bölümlere yüklenen misyonlarla öğrenci yerleştirme biçimleri çelişki oluşturmakta, hazırbulunuşluk düzeyi yeterli olmayan öğrenciler söz konusu bölümlere yerleşmekte; bu da eğitim sürecinin niteliğine yansımaktadır. Aynı zamanda sınav başarı düzeyleri zayıf olan öğrencilerin rahat yerleşebildikleri turizm fakültelerinin kontenjanlarının boş kalması ise saygınlığı zedeleyici nitelikte önemli bir sorun olarak göze çarpmaktadır.

Üniversite ve bölüm tercihleri, bireylerin kariyerlerinde önemli bir yer teşkil etmektedir. Özellikle bölüm tercihlerinin bilinçli ve kişiliğe uygun (Keleş ve Çakır Keleş, 2017) yapılmasının yanında, eğitim alınan meslek alanında kariyerin devam edeceği kabul edilmektedir. Gerek öğrencilerin sektörde devam etmeleri gerekse turizm eğitimin niteliğinin artması açısından öğrencilerin hazırbulunuşlukları tetikleyici unsurdur. Yapılan birçok araştırmada turizm eğitimi almış mezunların büyük çoğunluğunun turizm sektörü dışında istihdam edildiği veya turizm eğitimi alanların sektörde çalışmadıkları belirtilmektedir (Ağaoğlu, 1991; Altman ve Brothers, 1995; Eser, 2002; Kızıllırmak, 2000, King vd., 2003; Kuşluyan ve Kuşluyan, 2000; Tüylüoğlu, 2003). Bununla birlikte birçok çalışmada (Baron ve Maxwell, 1993; Getz, 1994; Keleş, 2017; Kozak ve Kızıllırmak, 2001; Pavesic ve Brymer, 1990) turizm eğitimi almış mezunların zamanla turizm sektöründe çalışmak istemediklerini ifade etikleri görülmüştür. Bu sorunların kökenini yalnızca sektördeki çalışma koşullarında ve verilen eğitimin niteliğinde aramak, sorunların yanlış teşhis edilmesini beraberinde getirecektir. Bu açıdan turizm eğitiminin niteliğini sorgulamak kadar, mesleklere uygun öğrencilerin yerleşmesi konusuna odaklanmak önem taşımaktadır.

Etkili bir öğrenme ortamı için bütün koşulların yerine getirilmesi gerekir. Bu hususta öğrenenin de öğrenmeye hazır ve motive olmuş bir şekilde öğrenme ortamında bulunması önemlidir. Turizm fakültelerindeki bölümlere öğrenci yerleştirmede esas alınan puan türleri, bölümlerin amaçları ve öğrencilerde olması gereken hazırbulunuşluk düzeyleri dikkate alınarak gözden geçirilmeli ve güncellenmelidir. Yerleştirme puan türleri gözden geçirilerek ve bölümlerin özellikleri ile gereklilikleri dikkate alınarak, turizm fakültelerine kimin, nasıl yerleşeceğine ilişkin somut sonuçlar üretilip acil eylem planı oluşturulmalıdır. Geçici çözümlerin yanında bölümlere bağlı olarak yeni anabilim dallarının kurulmasına yönelik çalışmaların da başlatılması gerekliliği doğmaya başlamıştır. Bu durumda MEB-YÖK-ÖSYM-Turizm fakülteleri ekseninde öncelikle mevcut sorunların doğru tespitine yönelik çalışmalar yürütülmelidir.

Bu çalışma, 2017 yılı yerleşme puanları ile sınırlıdır. Aynı zamanda turizm fakültelerine yerleşen öğrencilerin başarılarını yalnızca üniversite sınavında yaptıkları netlerle açıklamak da doğru bir yaklaşım değildir. Ancak turizm fakültelerine yerleşen öğrencilerin sınav başarıları, eğitime hazırbulunuşlukları açısından önemli olduğundan, yapılan değerlendirmeler hazırbulunuşluk kavramı ile sınırlı tutulmuştur. Aynı zamanda artan kontenjanların bilinçsiz yapılan tercihlere yol açtığına yönelik çıkarımlarda bulunulmuştur. Turizm eğitimine yönelik mevcut sorunların yanında, hazırbulunuşluk ile kontenjan fazlalığı nedeniyle ortaya çıkabilecek

saygınlık problemi, bundan sonra yapılacak araştırmalarda üzerinde durulması gereken konular arasında değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Ağaoğlu, O.K. (1991). *Türkiye’de Turizm Eğitimi ve Etkenliği*. Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, No: 439, Ankara.
- Altıntaş, A. ve Şahin, F.K. (2007). Reşit Saffet Atabinen (1884-1965) ve Türk Turizmine Katkıları. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 26(42), 9-36.
- Altman, L.A.ve Brothers, L.R. (1995). Career Longevity of Hospitality Graduates, *FIU Hospitality Review*, 13(2), 77-83.
- Baltacı, F.,Üngüren, E., Avsallı, H. ve Demirel, O.N. (2012). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Eğitim Memnuniyetlerinin ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*,4(1), 17-25.
- Baron, P. veMaxwell, G. (1993). Hospitality Management Students` Image Of The Hospitality Industry.*International Journay of Contemporary Hospitality Management*, 5(5), 5-8.
- Baum, T.,Amoah, V. ve Spivack, S. (1997). PolicyDimensions of Human Resource Management in theTourism andHospitality Industries.*International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 9(5/6), 221-229.
- Boella, M. J. (2000). *Human Resource Management in the Hospitality Industry*. (7th ed). Cheltenham: StanleyThornes.
- Cooper, C.,Shepherd, R. veWestlake, J. (1996).*Educatingthe Educators in Tourism: A manual of Tourism and Hospitality Education*.World Tourism Organization and University of Surrey, <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284401512>, [Erişim tarihi: 01.06.2018]
- Çelenk, S. (2003). İlkokuma-Yazma Öğretiminde Kuluçka Dönemi.*Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*,36(1-2), 75-80.
- Eser, Z. (2002). *Turizm Eğitimine Üç Açılı Yaklaşım: Profesyonel Eğitim, Mesleki Beceri Eğitimi ve Girişimcilik Eğitimi*. Turizm Bakanlığı II. Turizm Şurası Bildirileri II. Cilt, Ankara: 144.
- Getz, D. (1994). Students` Work Experinces, Perceptions and Attitudes Towards Careers in Hospitality and Tourism: A Longitudinal Case Study in Spey Valley, Scotland. *International Journal Of Hospitality Management*,13(1), 25-37.
- Keleş, Y. (2017). *Neden Turizm Eğitimi? Lisans Düzeyinde Turizm Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma*. 18. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı,143-150.
- Keleş, Y. ve Çakır Keleş, M. (2017). Turizm Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri: Türkiye’de Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimine Yönelik Bir Değerlendirme. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 62, 417-428.
- Kızılırmak, İ. (2000).Yüksekokulların Turizm ve Otelcilik Programlarının Turizm Sektörünün Beklentileri Doğrultusunda Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*,147,54-60.
- King, B.,McKercher, B. Ve Waryszak, R. (2003). A Comparative Study of Hospitality and Tourism Graduates in Australia and Hong Kong. *International Journal of Tourism Research*,5(6), 409-420.
- Kozak M. ve Kızılırmak, İ. (2001). Türkiye’de Meslek Yüksekokulu Turizm Otelcilik Programı Öğrencilerinin Turizm Sektörüne Yönelik Tutumlarının Demografik Değişkenlere Göre Değişimi: Anadolu, Akdeniz ve Karadeniz Teknik Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*,12(2), 9-16.
- Kuşluyan, S. ve Kuşluyan, Z. (2000). Perceptions and Attitudes of Undergraduate Tourism Students Towards Working in the Tourism Industry in Turkey. *Tourism Management*,21(3), 251-269.
- Ovsenik, M. (2013). Challanges for Tomorrow Tourism Education – The Case Of Slovenia. *Informatol*,46(2), 99-110.
- ÖSYM (2017), 2017 Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS),<https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2017/OSYS/KILAVUZ18042017.pdf>, [Erişim tarihi: 01.06.2018]
- Pavesic, D.V. ve Brymer, R.A. (1990). Job Satisfaction: What’s Happening to the Young Managers?.*The Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, 30(4), 90-96.

Tüylüoğlu, T. (2003). *Türkiye'de Turizm Eğitiminin Niteliği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
YÖK Atlas (2018), *Yükseköğretim Program Atlası*, <https://yokatlas.yok.gov.tr/>, [Erişim tarihi: 03.08.2018]